

משחקיות הורית: הגדרה, פיתוח כלי מדידה ותיקופו

עבודת גמר לצורך קבלת התואר "מוסמך בפסיכולוגיה קלינית"
(M.A)

אורלי ברורמן

בהנחיית דר' מעין שורר

מהי משחקיות?

- משחקיות מייצגת הלך רוח, ומתייחסת לאופן שבו הפרט ניגש למשחק ולסיטואציות שונות בחייו, ומתנהל בתוכן.
- מרכיבים נפוצים של משחקיות בקרב ילדים: הנאה, ספונטניות, סקרנות, דמיון וחוש הומור (Guitard, Ferland, & Dutil, 2005).
- מרכיבים נפוצים של משחקיות במבוגר: הנאה, ספונטניות ויצירתיות (Glynn & Webster, 1992; Guitard et al., 2005; Schaefer & Greenberg, 1997)

גישות בספרות

- משחקיות כתכונה אישיותית עקבית ויציבה (Barnet, 1991; Lieberman,) (1965, 1977)
- משחקיות כמושפעת מאינטראקציה עם הסביבה ומיחסים בין אישיים ראשוניים (Cooper, 2000; Youell, 2008)

חשיבות המשחקיות

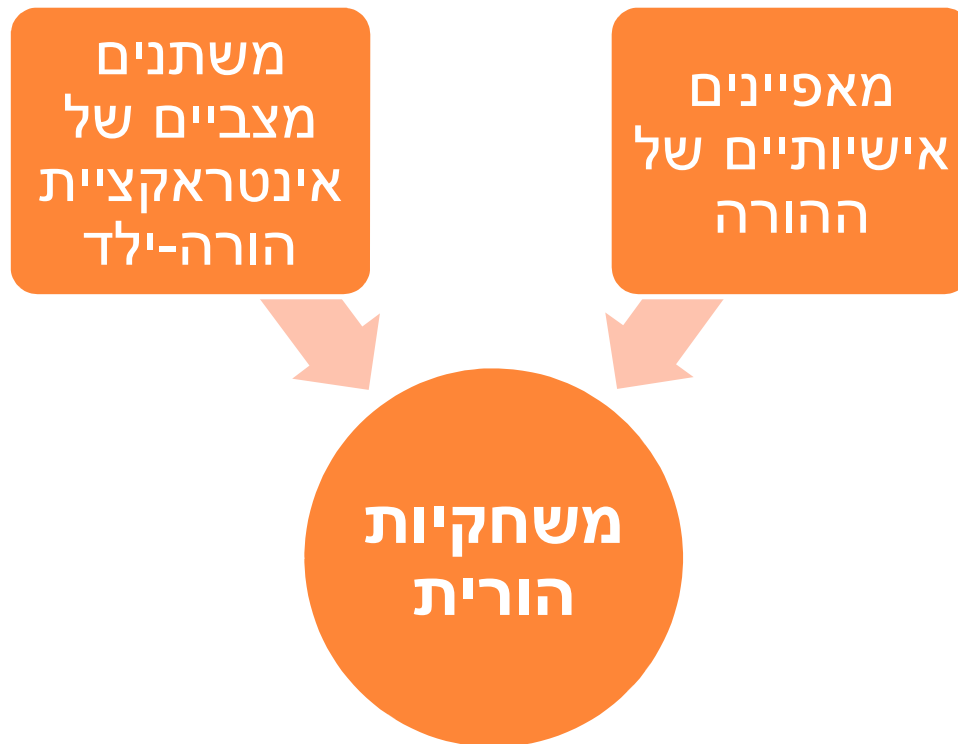
- משחקיות של הילד תורמת להתפתחות ולחוסן נפשי שלו (Barnet,) (1991, 1998; Cohen, Chazan, Lerner, & Maimon, 2010)
- משחקיות בהקשר הדיאדי הינה בעלת תרומה חיובית למצבו הרגשי והנפשי של הילד (Jung, 2011; Schore, 2003; Cohen, Pat-Horenczyk,) (& Haar-Shamir, 2014)

מטרת המחקר

- אפיון והגדרה של המושג 'משחקיות הורית'
- פיתוח כלי מדידה מהימן ותקף

מודל תיאורטי

שיטה

משתתפים:

- 406 הורים לילדים בין הגילאים 2-8 (72% נשים, 28% גברים)
- גיוס המשתתפים מהאוכלוסייה הכללית באמצעות כלי תקשורת אינטרנטיים.

כלים:

(1) גרסת הפיילוט של שאלון המשחקיות ההורית (PPQ)

(2) שאלון הסמכות ההורית (PAQ-R)

(3) שאלות הקבלה ההורית (6-PAQ)

(4) שאלון למדידת משחקיות המבוגר (PSA)

(5) שאלון דמוגרפי

שיטה

שלב א' - פיתוח השאלון:

(1) כתיבת מאגר שאלות ע"י צוות של מטפלות קליניות

(2) הערכה של אנשי מקצוע בתחום בריאות הנפש

שלב ב' - בחינת הנתונים הפסיכומטריים של השאלון:

(1) מהימנות פנימית

(2) ניתוח גורמים מגשש

(3) תוקף מתכנס - משחקיות מבוגר, גמישות פסיכולוגית הורית, סגנון הורות

סמכותי

(4) תוקף מבחין – סגנון הורות סמכותני וסגנון הורות מתירני

ממצאים

○ מהימנות פנימית טרם ניתוח הגורמים: $\alpha = .78$ (21 פריטים)

○ ניתוח גורמים מגשש:

– (SPSS 22) Varimax Rotation

– קריטריונים לקביעת גורמים מבניים (factor structure):

(1) Eigenvalues > 1

(2) טעינות 0.4 ומעלה

(3) מודל פשוט ויעיל

תוצאות ניתוח גורמים מגשש

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.202	20.008	20.008	4.202	20.008	20.008	2.469	11.759	11.759
2	2.010	9.571	29.580	2.010	9.571	29.580	2.081	9.909	21.668
3	1.267	6.035	35.615	1.267	6.035	35.615	1.951	9.293	30.961
4	1.136	5.411	41.026	1.136	5.411	41.026	1.650	7.857	38.818
5	1.053	5.013	46.039	1.053	5.013	46.039	1.516	7.221	46.039
6	1.022	4.869	50.908						
7	.975	4.641	55.549						
8	.917	4.366	59.915						
9	.889	4.233	64.148						
10	.855	4.072	68.220						
11	.775	3.689	71.909						
12	.731	3.479	75.388						
13	.676	3.221	78.609						
14	.656	3.124	81.733						
15	.647	3.081	84.814						
16	.606	2.884	87.698						
17	.571	2.717	90.415						
18	.557	2.653	93.068						
19	.520	2.475	95.544						
20	.471	2.241	97.785						
21	.465	2.215	100.000						

מודל סופי

- 5 גורמים
- 46.04% שונות מוסברת
- 20 פריטים
- $\alpha = .77$

Extraction Method: Principal Component Analysis.

מרכיבי המשחקיות ההורית

α	שונות מוסברת	מספר פריטים	גורם
.64	20.01%	6	ספונטניות
.62	9.57%	4	הנאה כאסטרטגיה לפתרון בעיות
.46	6.04%	5	יצירתיות ויכולת אלתור
.57	5.54%	3	הנאה לצורך ויסות רגשי
.47	5.01%	2	גמישות מחשבתית

תוקף מבנה

רמת משחקיות הורית	
.453**	רמת משחקיות מבוגר (N=284)
.473**	גמישות פסיכולוגית הורית (N=299)
.296**	סגנון הורות סמכותי (N=332)
-.423**	סגנון הורות סמכותני (N=332)
.087	סגנון הורות מתירני (N=332)

* $p < 0.05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$.

מגבלות המחקר

- יכולת הכללה מוגבלת
- מיקוד בהורים לילדים בגילאים 2-8 שנים
- נשען על דיווחים עצמיים

חוזקות המחקר והשלכות טיפוליות

- חלוצי בתחום המשחקיות ההורית
- הראשון לספק כלי מדידה מהימן ותקף למדידתה
- מבוסס על תיאוריות קיימות לצד הערכות של אנשי מקצוע
- בחינת נתונים פסיכומטריים על מדגם גדול
- מסייע בפיתוח פרוטוקולים של הדרכות הורים
- פותח שער למחקרי המשך

ביבליוגרפיה

- Barnett, L. A. (1991). The playful child: Measurement of a disposition to play. *Play and Culture*, 4, 51-74.
- Barnett, L. A. (1998). The adaptive powers of being playful. *Play and Culture Studies*, 1, 97-119.
- Cohen, E., Chazan, S. E., Lerner, M., & Maimon, E. (2010). Posttraumatic play in young children exposed to terrorism: An empirical study. *Infant Mental Health Journal*, 31, 1–23.
- Cohen, E., Pat-Horenczyk, R., & Haar-Shamir, D. (2014). Making Room for Play: an innovative intervention for toddlers and families under rocket fire. *Clinical Social Work Journal*, 42, 336-345.
- Cooper, R. J. (2000). The impact of child abuse on children's play: A conceptual model. *Occupational Therapy International*, 7, 259-276.
- Glynn, M. A., & Webster, J. (1992). The adult playfulness scale: An initial assessment. *Psychological Reports*, 71, 83-103.
- Greene, R. L., Field, C. E., Fargo, J. D., & Twohig, M. P. (2015). Development and validation of the parental acceptance questionnaire (6-PAQ). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 4, 170-175.

ביבליוגרפיה

Jung, J. (2011). Caregivers' playfulness and infants' emotional stress during transitional time. *Early Child Development and Care, 181*, 1397-1407.

Lieberman, J. N. (1965). Playfulness and divergent thinking: An investigation of their relationship at the kindergarten level. *The Journal of Genetic Psychology, 107*, 219-224.

Lieberman, J. N. (1977). *Playfulness: Its Relationship to Imagination and Creativity*. New York, NY: Academic Press.

Reitman, D., Rhode, P. C., Hupp, S. D., & Altobello, C. (2002). Development and validation of the parental authority questionnaire—revised. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 24*, 119-127.

Schaefer, C., & Greenberg, R. (1997). Measurement of playfulness: A neglected therapist variable. *International Journal of Play Therapy, 6*, 21-31.

Schore, A. N. (2003). *Affect dysregulation and disorders of the self*. New York: W. W. Norton & Company.

Youell, B. (2008). The importance of play and playfulness. *European Journal of Psychotherapy and Counselling, 10*, 121-129.

תודה על ההקשבה!

<https://www.youtube.com/watch?v=Kg5vQB39fWU>

טעינות בגורם					מספר ותיאור הפריט
5	4	3	2	1	
.104	-.012	.078	-.054	<u>.681</u>	* 10. כשאני נמצאת/ עם ילדי/ילדתי, חשוב לי במיוחד להספיק לסיים את המטלות והמחויבויות שלי. לכן אני מרבה לזרוז או למקד אותה/ה כשהוא/היא מוסח/ת על ידי משחק או דמיון.
-.002	.276	-.159	.029	<u>.645</u>	* 14. כשאני משחק/ת עם ילדי/ילדתי במשחקי קופסא, אני משתדלת/ להיצמד להוראות המשחק גם אם הילד/ה שלי מציעה/ה אחרת.
.261	-.154	.074	-.130	<u>.616</u>	* 8. כשאני מכינה/ עבודות יצירה עם ילדי/ילדתי (ציור, אפייה וכו') אני מעדיפה/ להיצמד לתוכנית המקורית אותה תכנתי בעצמי.
.079	-.418	.150	.088	<u>.524</u>	* 4. כשאני עושה דברים עם הילד/ה שלי אני ממוקד/ת מטרה ורוצה לסיים את מה שתכנתי ללא הפרעות.
-.020	.146	.092	.093	<u>.518</u>	* 20. כשילדי/ילדתי מקבלת/ מטלה פתוחה מהגן או מבי"ס, אני מעדיפה/ שייצמד/תיצמד להוראות שניתנו מאשר שי/תשחק עם הדמיון.
-.049	.349	.188	.097	<u>.431</u>	19. כשאני עסוקה/ במטלות בבית (כמו למשל ניקיון, בישול, אפייה וכו') אני אוהבת/ לשתף את הילד/ה שלי בפעילות, גם אם זה דורש זמן רב יותר או יביא לתוצאה פחות טובה.
.068	.098	.094	<u>.752</u>	-.015	2. כהורה אני מוצאת/ שבעזרת משחק או הומור אני מצליחה/ לפתור בעיות רבות בהורות.
.248	.011	.073	<u>.673</u>	-.118	6. כשילדי/ילדתי מתנגד/ת לי, אני מחפשת/ דרכים להצחיק אותה/ה, או להפוך את המצב למשחק, כדי לגרום לו/ה "לרדת מהעץ".
-.076	.447	.036	<u>.538</u>	.045	3. אני מצליחה/ לעזור לילד/ה שלי להתגבר על מצבי רוח שליליים בעזרת הזמנתו/ה למשחק או לפעילות מהנה.
.073	.145	.420	<u>.458</u>	.250	7. אני אוהבת/ להכניס למטלות היומיומיות עם הילדים (כמו מקלחות, צחצוח שיניים) משהו מהנה או חווייתי כמו משחק, שיר או ריקוד.

מספר ותיאור הפריט					טעינות בגורם				
					1	2	3	4	5
11. כשאני מקריא/ה סיפור לילדי אני מאפשר/ת לעצמי לסטות מהכתוב או לאלתר (למשל להקריא בדרמטיות, לעשות קולות שונים לדמויות בסיפור או להחליף מילים).					.189	.289	<u>.637</u>	-.108	-.121
9. כשילדי/ילדתי מפחד/ת לעשות משהו, אני מחפש/ת דרכים להפוך את המצב המפחיד למשחק, לאתגר או למשהו מצחיק.					-.078	.134	<u>.528</u>	.208	.157
13. לקראת פורים אני אוהב/ת לחשוב עם ילדי/ילדתי על רעיונות לתחפושות ו/או לעזור לו/ה ליצור אותן.					.121	-.117	<u>.513</u>	.173	.133
* 17. בעיני, השתעשעות וליצנות בקשר עם הילד/ה הם "בזבוז של זמן".					.056	.198	<u>.487</u>	.075	-.021
16. כשאנחנו מגיעים למקום חדש כמו גן חיות/משחקייה וכו' אני אוהב/ת לראות את ילדי/ילדתי חוקר/ת את המקום ומעודד/ת אותו/ה לשאול שאלות.					-.031	-.114	<u>.451</u>	.131	.392
22. כשילדי/ילדתי מתנגד/ת לאכול מאכל חדש אני מחפש/ת דרכים יצירתיות כדי "לרכך" אותו/ה ולגרום לו/ה לנסות לאכול.					-.008	.008	.245	<u>.615</u>	.075
18. לעתים אני משתמש/ת במשחקי תפקידים או סיפורים כדי לעזור לילדי/ילדתי ללמוד דברים חדשים.					.222	.306	.208	<u>.519</u>	.176
15. בזמנים של לחץ אני משתדל/ת לעזור לילדי/ילדתי "להתאוורר" מהלחץ בעזרת פעילות מהנה.					.199	.124	.351	<u>.445</u>	.393
21. כשאני נקלע/ת למאבקי כוחות עם ילדי/ילדתי, אני מנסה יחד אותו/ה למצוא פשרה יצירתית שתהיה משביעת רצון עבור שנינו.					.030	.294	.117	-.047	<u>.751</u>
* 12. כשאני בעימות עם ילדי/ילדתי, אני מתקשה לחשוב על רעיונות חלופיים או להתגמש כדי לפתור את המצב.					.377	.110	-.012	.179	<u>.614</u>
Eigenvalues					4.2	2.01	1.27	1.14	1.05
אחוז שונות מוסברת					20.01	9.57	6.04	5.41	5.01
ערך α					.64	.62	.46	.57	.47